

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2009

tijdvak 1

economie CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 50 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken.

Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van twee punten voor het geheel van de open vragen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

Bankzaken

1 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:

De inflatie van 1,6% is een gemiddelde waarin de brandstofprijzen, maar ook de prijsveranderingen (lagere prijzen) van andere producten zijn meegenomen.

2 maximumscore 1

Marian heeft gelijk.

De inflatie is hoger (1,6%) dan de (nominale) loonstijging (1,2%). (Dit betekent een koopkrachtverlies van ongeveer 0,4%.)

Opmerking

Alleen een punt toekennen als een juiste verklaring wordt gegeven.

3 E

4 A

5 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist argument (één van de volgende):

- Ze dragen veel meer verantwoordelijkheid.
- Hoog opgeleide en ervaren mensen moeten navenant beloond worden.
- Bij lage(re) beloning stappen ze over naar de concurrent.
- Er is sprake van uitstraling naar concurrenten.

De economische kringloop

6 B

7 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste verklaring (één van de volgende):

- De consumenten moeten dan belasting en/of premies betalen.
- De overheid heft premies en belastingen.

8 A

9 C

Vraag	Antwoord	Scores

10 A

11 **maximumscore 2**

- 1 = de consumenten
- 2 = goederen en diensten
- 3 = de producenten
- 4 = het buitenland
- 5 = geïmporteerd

Indien vijf antwoorden goed	2
Indien vier of drie antwoorden goed	1
Indien twee of minder antwoorden goed	0

Frankrijk tegenover het Verenigd Koninkrijk

12 **maximumscore 2**

Voorbeelden van een juist antwoord (één van de volgende):

- Invoerrechten:
Hierdoor worden producten uit het buitenland duurder en wordt er minder ingevoerd.
- Uitvoerrechten:
Hierdoor worden producten voor het buitenland duurder en wordt er minder uitgevoerd.
- Contingentering:
Hierdoor worden uitvoer en/of invoer aan een maximale hoeveelheid gebonden.
- Niet-tariffaire belemmeringen:
Hierdoor wordt door middel van allerlei niet-geldelijke bepalingen minder ingevoerd.
- Subsidiëring:
Door subsidies te geven aan binnenlandse bedrijven, wordt het buitenlandse bedrijven moeilijk gemaakt te exporteren.
- Exportsubsidies:
Door subsidies te geven bij export, wordt er makkelijker op de wereldmarkt geconcurrereerd.

Opmerking

Maximaal één punt toekennen voor het juist vermelden van een handelsbelemmering.

Alleen het tweede punt toekennen als bij de vermelde handelsbelemmering ook een juiste uitleg is gegeven.

Vraag	Antwoord	Scores

13 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:
Economische bloei veroorzaakt een grotere vraag. Meer vraag vanuit Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk betekent meer export voor Nederland.

14 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:
Nadelig. De Franse wijn wordt duurder in Engeland. Hierdoor kopen de Engelsen minder wijn van Largo. De afzet van Largo daalt hierdoor.

Opmerking

Alleen een punt toekennen als een juiste verklaring is gegeven.

15 A

16 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:
€ 1.700 miljard : 60 miljoen = € 28.333,33

Opmerking

Afrondingsverschillen buiten beschouwing laten.

17 maximumscore 2

Frankrijk welvarender (één van de volgende):

- (slechts 7%) onder armoedegrens, (in het Verenigd Koninkrijk 17%)
- (Frankrijk heeft een lagere) inflatie.

Verenigd Koninkrijk welvarender (één van de volgende):

- (hogere) groei van het nationaal Inkomen
- lager werkloosheidspercentage (dan in Frankrijk)

Opmerking

Per juist aangegeven verschijnsel per land maximaal 1 punt toekennen.

Als een kandidaat antwoordt dat het Verenigd Koninkrijk een hoger inkomen heeft per hoofd van de bevolking (zie vraag 16), dit goed rekenen.

Ludo gaat met pensioen!

18 B

19 C

20 D

Vraag	Antwoord	Scores

21 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

belastbaar inkomen € 20.000

• 1e schijf	€ 17.046	€ 2.769	1
• 2e schijf	€ 2.954 x 0,2355 =	€ 695	1
Totaal		€ 3.464	

Opmerking

Afrondingsverschillen niet fout rekenen. Berekeningen met centen (mits correct) eveneens goed rekenen.

22 B

23 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist argument (één van de volgende):

- Mee eens: AOW'ers hebben hun hele leven betaald voor de AOW van anderen en nu moeten ze zelf meebetalen.
- Niet mee eens: Door de stijging van het aantal AOW'ers wordt de AOW onbetaalbaar.

Geef het uit als geld

24 C

25 B

26 maximumscore 2

• 1: giraal	1
• 2: bankbiljetten	1

27 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden (twee van de volgende):

- Het geld moet vervoerd worden.
- Het geld moet geteld worden.
- Het geld moet gecontroleerd worden.
- Foutieve betalingen leveren kasverschillen op.
- De bank rekent de kosten aan de winkelier door.

per juist antwoord 1

28 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord:

De winkelier rekent de kosten door aan de klant in de prijzen van de artikelen.

Vraag	Antwoord	Scores

29 A

30 **maximumscore 1**

Voorbeelden van een juist antwoord (één van de volgende):

- Bij het betalen met contant geld heb je meer overzicht over wat je uitgeeft.
- Je raakt niet zo snel in de schulden.
- Bij het betalen met contant geld is de verleiding wat minder groot om meer te kopen dan je van plan was.

Autoschadebedrijf VELBO BV

31 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juiste berekening:

$$€ 520.000 + € 18.000 + € 57.000 = € 595.000 \quad 1$$

$$€ 595.000 / 10,5 = € 56.666,67 \quad 1$$

Opmerking

Afrondingsverschillen buiten beschouwing laten.

32 B

33 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juiste berekening:

De apk-keurmeester werkt 50%. Dat is $0,5 \times 230 = 115$ dagen.

Hij keurt 180 caravans in 90 dagen ($180 \times 0,5$).

Hij heeft 115 dagen - 90 dagen geen werk. Dat is 25 dagen per jaar.

Indien drie berekeningen goed 2

Indien twee berekeningen goed 1

Indien één of nul berekeningen goed 0

34 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juiste berekening:

- stijging omzet keuring: $525\% \times € 18.000 = € 94.500$ 1

- daling omzet schade-auto's: $20\% \times € 520.000 = € 104.000$ 1

(In euro's is de omzetsdaling bij schade-auto's groter dan de omzetsstijging bij apk-keuringen, daarom zal per saldo de omzet dalen.)

Vraag	Antwoord	Scores

35 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord (één van de volgende):

- afspraken maken met verzekeringsmaatschappijen en/of de wegwacht/sleepdiensten om klanten door te sturen
- afspraken maken met autodealers om werk over te nemen
- onder de prijs van de autodealers gaan zitten
- service-uitbreiding door bijvoorbeeld schade-auto's op te halen en weer thuis te brengen of gratis leenauto's aan te bieden
- aanbiedingen

Werkgelegenheid in Nederland

36 A

37 A

38 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist argument (één van de volgende):

- Door lagere (minder sterk gestegen) lonen kunnen de prijzen gaan dalen (of minder sterk gaan stijgen).
- Door loonmatiging verbetert de concurrentiepositie en dus de werkgelegenheid van Nederland.

39 A

40 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist argument indien eens met de president van de Nederlandsche Bank (één van de volgende):

- Bij structurele werkloosheid is loonmatiging doorgaans goed voor de economie, omdat hierdoor de arbeid minder duur wordt en de werkloosheid minder zal groeien/zal afnemen.

of

Voorbeeld van een juist argument indien eens met de andere economen (één van de volgende):

- Bij conjuncturele werkloosheid is loonmatiging doorgaans slecht voor de economie, omdat hierdoor de bestedingen nog meer zullen teruglopen en de werkloosheid kan toenemen.

Opmerking

Zonder (juiste) verklaring geen punten toekennen.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 3 juni naar Cito.